

คำนำ

เอกสารหลักสูตรอบรมแบบ e-Training กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ : นาฏศิลป์ (สำหรับ ผู้สอนระดับประถมศึกษา – มัธยมศึกษา) เป็นหลักสูตรฝึกอบรมภายใต้โครงการพัฒนาหลักสูตรและ ดำเนินการฝึกอบรมครูข้าราชการพลเรือนและบุคลากรทางการศึกษาด้วยหลักสูตรฝึกอบรมแบบ e-Training สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยความร่วมมือของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการขององค์กร โดยพัฒนาองค์ความรู้ ทักษะที่ ใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพ โดยใช้หลักสูตรและวิทยาการที่มีคุณภาพ เน้นการพัฒนาโดยการ เรียนรู้ด้วยตนเองผ่านเทคโนโลยีการสื่อสารผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สามารถเข้าถึงองค์ ความรู้ในทุกที่ทุกเวลา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหลักสูตรอบรมแบบ e-Training กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ : นาฏศิลป์ (สำหรับ ผู้สอนระดับประถมศึกษา – มัธยมศึกษา) จะสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาครูและ บุคลากรทางการศึกษาตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เพื่อยังประโยชน์ต่อระบบ การศึกษาของประเทศไทยต่อไป

สารบัญ

คำนำ	1
หลักสูตร “กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ: นาฏศิลป์ (สำหรับผู้สอนระดับประถมศึกษา – มัธยมศึกษา)”	3
รายละเอียดหลักสูตร	4
คำอธิบายรายวิชา	4
วัตถุประสงค์	4
สาระการอบรม	4
กิจกรรมการอบรม	4
สื่อประกอบการอบรม	5
การวัดผลและประเมินผลการอบรม	5
บรรณานุกรม	5
เค้าโครงเนื้อหา	7
ตอนที่ 1 หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ	7
ตอนที่ 2 ธรรมชาติของวิชานาฏศิลป์	12
ตอนที่ 3 การสร้างหน่วยการเรียนรู้ห้องเรียนนาฏศิลป์	15
ตอนที่ 4 เครื่องมือและวิธีการในการวัดและประเมินผลวิชานาฏศิลป์	19
ใบงานที่ 1	22
ใบงานที่ 2	23
ใบงานที่ 3	24
ใบงานที่ 4	25
แบบทดสอบก่อนเรียน/หลังเรียนหลักสูตร	26

หลักสูตร

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ: นาฏศิลป์ (สำหรับผู้สอนระดับประถมศึกษา – มัธยมศึกษา)
รหัส UTQ-02119

ชื่อหลักสูตรรายวิชากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ: นาฏศิลป์ (สำหรับผู้สอนระดับประถมศึกษา –
มัธยมศึกษา)

ปรับปรุงเนื้อหาโดย

คณาจารย์ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเนื้อหา

นางจิตรา	สิริภูบาล
นายพิชัย	วงศ์กลม
ผศ.ดร.ศักดิ์ชัย	หิรัญรักษ์
รศ.ดร.ปุณณรัตน์	พิชญ์ไพบูลย์
รศ.ดร.ณรุทธ์	สุทนต์จิตต์
ผศ.สุกัญญา	ทรัพย์ประเสริฐ
นางสาวอัสพร	พกุลานนท์

รายละเอียดหลักสูตร

คำอธิบายรายวิชา

นาฏศิลป์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน:กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะมาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัดและสาระแกนกลางการนำมาตรฐานการเรียนรู้สู่ห้องเรียนการสร้างหน่วยการเรียนรู้ ออกแบบการวัดประเมินผล ตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของรายวิชานาฏศิลป์วัดและประเมินผลตามสภาพจริงทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ

สาระการอบรม

- ตอนที่ 1 หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
- ตอนที่ 2 ธรรมชาติของวิชานาฏศิลป์
- ตอนที่ 3 การสร้างหน่วยการเรียนรู้สู่ห้องเรียนนาฏศิลป์
- ตอนที่ 4 เครื่องมือและวิธีการในการวัดและประเมินผลวิชานาฏศิลป์

กิจกรรมการอบรม

1. ทำแบบทดสอบก่อนการอบรม
2. ศึกษาเนื้อหาสาระการอบรมจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์
3. ศึกษาเนื้อหาเพิ่มเติมจากใบความรู้
4. สืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้
5. ทำใบงาน/กิจกรรมที่กำหนด
6. แสดงความคิดเห็นตามประเด็นที่สนใจ
7. แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เข้ารับการอบรมกับวิทยากรประจำหลักสูตร
8. ทำแบบทดสอบหลังการอบรม

สื่อประกอบการอบรม

1. บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์
2. ใบความรู้
3. วีดิทัศน์
4. แหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง
5. กระดานสนทนา (Web board)
6. ใบงาน
7. แบบทดสอบ

การวัดผลและประเมินผลการอบรม

วิธีการวัดผล

1. การทดสอบก่อนและหลังอบรม โดยผู้เข้ารับการอบรมจะต้องได้คะแนนการทดสอบ หลังเรียนไม่น้อยกว่า ร้อยละ 70
2. การเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ ส่งงานตามใบงานที่กำหนด เข้าร่วมกิจกรรมบนกระดานสนทนา

หลักสูตร UTQ-02119

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ : นาฏศิลป์ (สำหรับผู้สอนระดับ ประถมศึกษา – มัธยมศึกษา)

เค้าโครงเนื้อหา

ตอนที่ 1 หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

แนวคิด

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ประกอบด้วย 3 สาระสำคัญ คือ ทักษะศิลป์ ดนตรี และนาฏศิลป์

วัตถุประสงค์

1. อธิบายหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน:กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
2. อธิบายมาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัดและสาระแกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

ตอนที่ 2 ธรรมชาติของวิชานาฏศิลป์

แนวคิด

1. วิชานาฏศิลป์เป็นศาสตร์ที่สืบทอดกันมาตลอดหลายร้อยปี มีคุณค่าทางวัฒนธรรม
2. ครูสามารถสอนหรือจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนเรียนรู้วิชานาฏศิลป์ให้เข้าใจและแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ ด้านคุณค่า และความสำคัญที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และภูมิปัญญาไทย

วัตถุประสงค์

1. อธิบายธรรมชาติของวิชานาฏศิลป์
2. สรุปความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ดนตรี และทักษะศิลป์ได้
3. สอนทักษะพื้นฐานตามมาตรฐานและตัวชี้วัดการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์

ตอนที่ 3 การพัฒนาจิตสาธารณะ

เรื่องที่ 3.1 การนำมาตรฐานการเรียนรู้สู่ห้องเรียน

เรื่องที่ 3.2 การสร้างหน่วยการเรียนรู้

แนวคิด

1. การออกแบบการเรียนรู้ครูผู้สอนต้องวิเคราะห์ที่มาตราฐานและตัวชี้วัดในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
2. การพัฒนาจิตสาธารณะเป็นสิ่งสำคัญมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนา หรือปลูกฝังให้เกิดขึ้นตั้งแต่วัยเด็ก โดยมีครู หรือ ผู้ใหญ่ชี้แนะแนวทางที่ถูกต้อง เพื่อเด็กจะได้ยึดแนวปฏิบัติที่ถูกต้อง

วัตถุประสงค์

1. อธิบาย การออกแบบการเรียนรู้แบบย้อนกลับ มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด และสาระแกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
2. วิเคราะห์ที่มาตราฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะและนำมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด ลงสู่การปฏิบัติในชั้นเรียน

ตอนที่ 4 เครื่องมือและวิธีการในการวัดและประเมินผลวิชานาฏศิลป์

แนวคิด

การวัดและประเมินผลเป็นหัวใจสำคัญในการจัดการเรียนรู้ เพราะจะทำให้ครูผู้สอนทราบว่าผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานและตัวชี้วัดในรายวิชาที่สอน

วัตถุประสงค์

1. ออกแบบการวัดประเมินผล ตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของรายวิชานาฏศิลป์
2. วัดและประเมินผลตามสภาพจริงทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ

ตอนที่ 1 หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

ทำไมต้องเรียนศิลปะ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเป็นกลุ่มสาระที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ กิจกรรมทางศิลปะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจนการนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้

เรียนรู้อะไรในศิลปะ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ มีทักษะวิธีการทางศิลปะ เกิดความซาบซึ้งในคุณค่าของศิลปะ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงออกอย่างอิสระในศิลปะแขนงต่าง ๆ ประกอบด้วยสาระสำคัญคือ

- **ทัศนศิลป์** มีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบศิลป์ ทัศนธาตุ สร้างและนำเสนอผลงานทางทัศนศิลป์จากจินตนาการ โดยสามารถใช้อุปกรณ์ที่เหมาะสม รวมทั้งสามารถใช้เทคนิค วิธีการของศิลปินในการสร้างงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่างานทัศนศิลป์ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานศิลปะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากลชื่นชม ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

- **ดนตรี** มีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบดนตรีแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึก ทางดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล ร้องเพลง และเล่นดนตรีในรูปแบบต่าง ๆ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเสียงดนตรี แสดงความรู้สึกที่มีต่อดนตรีในเชิงสุนทรียะ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับประเพณีวัฒนธรรม และเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์

- **นาฏศิลป์** มีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบนาฏศิลป์ แสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ ใช้ศัพท์เบื้องต้นทางนาฏศิลป์วิเคราะห์วิพากษ์ วิจัยคุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ สร้างสรรค์การเคลื่อนไหวในรูปแบบต่าง ๆ ประยุกต์ใช้นาฏศิลป์ ในชีวิตประจำวัน เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์กับประวัติศาสตร์วัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ มีสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ดังนี้

สาระที่ ๑ ทัศนศิลป์

มาตรฐาน ศ ๑.๑ สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์

วิจัยคุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ

ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ ๑.๒ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่า
งาน

ทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

สาระที่ ๒ดนตรี

มาตรฐาน ศ ๒.๑ เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่า
ดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้
ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ ๒.๒ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของ
ดนตรี

ที่ เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

สาระที่ ๓นาฏศิลป์

มาตรฐาน ศ ๓.๑ เข้าใจ และแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์
คุณค่า

นาฏศิลป์ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้
ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ ๓.๒ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมเห็นคุณค่า
ของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

คุณภาพผู้เรียน

เมื่อผู้เรียนจบการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น ผู้เรียนจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และ
ความสามารถต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

- รู้และเข้าใจเกี่ยวกับรูปร่าง รูปทรง และจำแนกทัศนธาตุของสิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติ
สิ่งแวดล้อมและงานทัศนศิลป์ มีทักษะพื้นฐานการใช้วัสดุอุปกรณ์ในการสร้างงานวาดภาพระบายสี
โดยใช้เส้น รูปร่าง รูปทรง สี และพื้นผิว ภาพปะติด และงานปั้น งานโครงสร้างเคลื่อนไหวอย่างง่าย ๆ
ถ่ายทอดความคิด ความรู้สึกจากเรื่องราว เหตุการณ์ ชีวิตจริง สร้างงานทัศนศิลป์ตามที่ตนชื่นชอบ
สามารถแสดงเหตุผลและวิธีการในการปรับปรุงงานของตนเอง

- รู้และเข้าใจความสำคัญของงานทัศนศิลป์ในชีวิตประจำวัน ที่มาของงานทัศนศิลป์ใน
ท้องถิ่น ตลอดจนการใช้วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการสร้างงานทัศนศิลป์ในท้องถิ่น

- รู้และเข้าใจแหล่งกำเนิดเสียง คุณสมบัติของเสียง บทบาทหน้าที่ ความหมาย
ความสำคัญของบทเพลงใกล้ตัวที่ได้ยิน สามารถท่องบทกลอน ร้องเพลง เคาะจังหวะ เคลื่อนไหว
ร่างกาย ให้สอดคล้องกับบทเพลง อ่าน เขียน และใช้สัญลักษณ์แทนเสียงและเคาะจังหวะ แสดงความ
คิดเห็นเกี่ยวกับดนตรี เสียงขับร้องของตนเอง มีส่วนร่วมกับกิจกรรมดนตรีในชีวิตประจำวัน

- รู้และเข้าใจเอกลักษณ์ของดนตรีในท้องถิ่น มีความชื่นชอบ เห็นความสำคัญและ
ประโยชน์ของดนตรีต่อการดำเนินชีวิตของคนในท้องถิ่น

- สร้างสรรค์การเคลื่อนไหวในรูปแบบต่าง ๆ สามารถแสดงท่าทางประกอบจังหวะเพลงตามรูปแบบนาฏศิลป์ มีมารยาทในการชมการแสดง รู้หน้าที่ของผู้แสดงและผู้ชม รู้ประโยชน์ของการแสดงนาฏศิลป์ในชีวิตประจำวัน เข้าร่วมกิจกรรมการแสดงที่เหมาะสมกับวัย

- รู้และเข้าใจการละเล่นของเด็กไทยและนาฏศิลป์ท้องถิ่น ชื่นชอบและภาคภูมิใจในการละเล่นพื้นบ้าน สามารถเชื่อมโยงสิ่งที่พบเห็นในการละเล่นพื้นบ้านกับการดำรงชีวิตของคนไทย บอกลักษณะเด่นและเอกลักษณ์ของนาฏศิลป์ไทยตลอดจนความสำคัญของการแสดงนาฏศิลป์ไทยได้

2. จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

- รู้และเข้าใจการใช้ทัศนธาตุ รูปร่าง รูปทรง พื้นผิว สี แสงเงา มีทักษะพื้นฐานในการใช้วัสดุอุปกรณ์ ถ่ายทอดความคิด อารมณ์ ความรู้สึก สามารถใช้หลักการจัดขนาด สัดส่วน ความสมดุล น้ำหนัก แสงเงา ตลอดจนการใช้สีคู่ตรงข้ามที่เหมาะสมในการสร้างงานทัศนศิลป์ ๒ มิติ ๓ มิติ เช่น งานสื่อผสม งานวาดภาพระบายสี งานปั้น งานพิมพ์ภาพ รวมทั้งสามารถ สร้างแผนภาพ แผนผัง และภาพประกอบเพื่อถ่ายทอดความคิดจินตนาการเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ และสามารถเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างงานทัศนศิลป์ที่สร้างสรรค์ ด้วยวัสดุอุปกรณ์และวิธีการที่แตกต่างกัน เข้าใจปัญหาในการจัดองค์ประกอบศิลป์ หลักการลด และเพิ่มในงานปั้น การสื่อความหมายในงานทัศนศิลป์ของตน รู้วิธีการปรับปรุงงานให้ดีขึ้น ตลอดจน รู้และเข้าใจคุณค่าของงานทัศนศิลป์ที่มีผลต่อชีวิตของคนในสังคม

- รู้และเข้าใจบทบาทของงานทัศนศิลป์ที่สะท้อนชีวิตและสังคม อิทธิพลของความเชื่อ ความศรัทธา ในศาสนา และวัฒนธรรมที่มีผลต่อการสร้างงานทัศนศิลป์ในท้องถิ่น

- รู้และเข้าใจเกี่ยวกับเสียงดนตรี เสียงร้อง เครื่องดนตรี และบทบาทหน้าที่ รู้ถึงการเคลื่อนที่ขึ้น ลง ของทำนองเพลง องค์ประกอบของดนตรี ศัพท์สังคีตในบทเพลง ประโยค และอารมณ์ของบทเพลงที่ฟัง ร้องและบรรเลงเครื่องดนตรี ด้นสดอย่างง่าย ใช้และเก็บรักษา เครื่องดนตรีอย่างถูกวิธี อ่าน เขียนโน้ตไทยและสากลในรูปแบบต่าง ๆ รู้ลักษณะของผู้ที่จะเล่นดนตรีได้ดี แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึกรักของบทเพลงที่ฟัง สามารถใช้ดนตรีประกอบกิจกรรมทางนาฏศิลป์และ การเล่าเรื่อง

- รู้และเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับวิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรมไทย และวัฒนธรรมต่าง ๆ เรื่องราวดนตรีในประวัติศาสตร์ อิทธิพลของวัฒนธรรมต่อดนตรี รู้คุณค่าดนตรีที่มาจากวัฒนธรรมต่างกัน เห็นความสำคัญในการอนุรักษ์

- รู้และเข้าใจองค์ประกอบนาฏศิลป์ สามารถแสดงภาษาท่า นาฏยศัพท์พื้นฐาน สร้างสรรค์การเคลื่อนไหวและการแสดงนาฏศิลป์ และการละครง่าย ๆ ถ่ายทอดลีลาหรืออารมณ์ และสามารถออกแบบเครื่องแต่งกายหรืออุปกรณ์ประกอบการแสดงง่าย ๆ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์และการละครกับสิ่งที่ประสบในชีวิตประจำวัน แสดงความคิดเห็นในการชมการแสดง และบรรยายความรู้สึกของตนเองที่มีต่องานนาฏศิลป์

- รู้และเข้าใจความสัมพันธ์และประโยชน์ของนาฏศิลป์และการละคร สามารถเปรียบเทียบการแสดงประเภทต่าง ๆ ของไทยในแต่ละท้องถิ่น และสิ่งที่การแสดงสะท้อนวัฒนธรรมประเพณี เห็นคุณค่าการรักษาและสืบทอดการแสดงนาฏศิลป์ไทย

3. จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

- รู้และเข้าใจเรื่องทัศนธาตุและหลักการออกแบบและเทคนิคที่หลากหลายในการสร้างงานทัศนศิลป์ ๒ มิติ และ ๓ มิติ เพื่อสื่อความหมายและเรื่องราวต่าง ๆ ได้อย่างมีคุณภาพ วิเคราะห์รูปแบบเนื้อหาและประเมินคุณค่างานทัศนศิลป์ของตนเองและผู้อื่น สามารถเลื่องงานทัศนศิลป์โดยใช้เกณฑ์ที่กำหนดขึ้นอย่างเหมาะสม สามารถออกแบบรูปภาพ สัญลักษณ์ กราฟิก ในการนำเสนอข้อมูล และมีความรู้ ทักษะที่จำเป็นด้านอาชีพที่เกี่ยวข้องกันกับงานทัศนศิลป์

- รู้และเข้าใจการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการของงานทัศนศิลป์ของชาติและท้องถิ่น แต่ละยุคสมัย เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่สะท้อนวัฒนธรรมและสามารถเปรียบเทียบงานทัศนศิลป์ ที่มาจากยุคสมัยและวัฒนธรรมต่าง ๆ

- รู้และเข้าใจถึงความแตกต่างทางด้านเสียง องค์ประกอบ อารมณ์ ความรู้สึก ของบทเพลงจากวัฒนธรรมต่าง ๆ มีทักษะในการร้อง บรรเลงเครื่องดนตรี ทั้งเดี่ยวและเป็นวงโดยเน้นเทคนิคการร้องบรรเลงอย่างมีคุณภาพ มีทักษะในการสร้างสรรค์บทเพลงอย่างง่าย อ่านเขียนโน้ต ในบันไดเสียงที่มีเครื่องหมาย แปลงเสียงเบื้องต้นได้ รู้และเข้าใจถึงปัจจัยที่มีผลต่อรูปแบบของผลงานทางดนตรี องค์ประกอบของผลงานด้านดนตรีกับศิลปะแขนงอื่น แสดงความคิดเห็นและบรรยายอารมณ์ ความรู้สึกที่มีต่อบทเพลง สามารถนำเสนอบทเพลงที่ชื่นชอบได้อย่างมีเหตุผล มีทักษะในการประเมินคุณภาพของบทเพลงและการแสดงดนตรี รู้ถึงอาชีพต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องับดนตรีและบทบาทของดนตรี ในธุรกิจบันเทิง เข้าใจถึงอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคลและสังคม

- รู้และเข้าใจที่มา ความสัมพันธ์ อิทธิพลและบทบาทของดนตรีแต่ละวัฒนธรรมในยุคสมัยต่าง ๆ วิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้งานดนตรีได้รับการยอมรับ

- รู้และเข้าใจการใช้นาฏยศัพท์หรือศัพท์ทางการละครในการแปลความและสื่อสาร ผ่านการแสดง รวมทั้งพัฒนารูปแบบการแสดง สามารถใช้เกณฑ์ง่าย ๆ ในการพิจารณาคุณภาพ การแสดง วิเคราะห์เปรียบเทียบงานนาฏศิลป์ โดยใช้ความรู้เรื่ององค์ประกอบทางนาฏศิลป์ ร่วมจัดการแสดง นำแนวคิดของการแสดงไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

- รู้และเข้าใจประเภทละครไทยในแต่ละยุคสมัย ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของนาฏศิลป์ไทย นาฏศิลป์พื้นบ้าน ละครไทย และละครพื้นบ้าน เปรียบเทียบลักษณะเฉพาะของการแสดงนาฏศิลป์จากวัฒนธรรมต่าง ๆ รวมทั้งสามารถออกแบบและสร้างสรรค์อุปกรณ์เครื่องแต่งกาย ในการแสดงนาฏศิลป์และละคร มีความเข้าใจ ความสำคัญ บทบาทของนาฏศิลป์และละครในชีวิตประจำวัน

4. จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖

- รู้และเข้าใจเกี่ยวกับทัศนธาตุและหลักการออกแบบในการสื่อความหมาย สามารถใช้ศัพท์ทางทัศนศิลป์ อธิบายจุดประสงค์และเนื้อหาของงานทัศนศิลป์ มีทักษะและเทคนิคในการใช้วัสดุ อุปกรณ์และกระบวนการที่สูงขึ้นในการสร้างงานทัศนศิลป์ วิเคราะห์เนื้อหาและแนวคิด เทคนิควิธีการแสดงออกของศิลปินทั้งไทยและสากล ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ในการออกแบบสร้างสรรค์งานที่เหมาะสมกับโอกาส สถานที่ รวมทั้งแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพสังคมด้วยภาพล้อเลียนหรือการ์ตูน ตลอดจนประเมินและวิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ด้วยหลักทฤษฎีวิจารณ์ศิลปะ

- วิเคราะห์เปรียบเทียบงานทัศนศิลป์ในรูปแบบตะวันออกและรูปแบบตะวันตก เข้าใจอิทธิพลของมรดกทางวัฒนธรรมภูมิปัญญาระหว่างประเทศที่มีผลต่อการสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ในสังคม
- รู้และเข้าใจรูปแบบบทเพลงและวงดนตรีแต่ละประเภท และจำแนกรูปแบบของวงดนตรีทั้งไทยและสากล เข้าใจอิทธิพลของวัฒนธรรมต่อการสร้างสรรค์ดนตรี เปรียบเทียบอารมณ์และความรู้สึกที่ได้รับจากดนตรีที่มาจากวัฒนธรรมต่างกัน อ่าน เขียน โน้ตดนตรีไทยและสากล ในอัตราจังหวะต่าง ๆ มีทักษะในการร้องเพลงหรือเล่นดนตรีเดี่ยวและรวมวงโดยเน้นเทคนิค การแสดงออก และคุณภาพของการแสดง สร้างเกณฑ์สำหรับประเมินคุณภาพการประพันธ์ การเล่นดนตรีของตนเองและผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม สามารถนำดนตรีไปประยุกต์ใช้ในงานอื่น ๆ
- วิเคราะห์ เปรียบเทียบรูปแบบ ลักษณะเด่นของดนตรีไทยและสากลในวัฒนธรรมต่าง ๆ เข้าใจบทบาทของดนตรีที่สะท้อนแนวความคิดและค่านิยมของคนในสังคม สถานะทางสังคม ของนักดนตรีในวัฒนธรรมต่าง ๆ สร้างแนวทางและมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและอนุรักษ์ดนตรี
- มีทักษะในการแสดงหลากหลายรูปแบบ มีความคิดริเริ่มในการแสดงนาฏศิลป์เป็นคู่และเป็นหมู่ สร้างสรรค์ละครสั้นในรูปแบบที่ชื่นชอบ สามารถวิเคราะห์แก่นของการแสดงนาฏศิลป์และละครที่ต้องการสื่อความหมายในการแสดง อิทธิพลของเครื่องแต่งกาย แสง สี เสียง ฉาก อุปกรณ์ และสถานที่ที่มีผลต่อการแสดง วิเคราะห์การแสดงนาฏศิลป์และละคร พัฒนาและใช้เกณฑ์การประเมินในการประเมินการแสดง และสามารถวิเคราะห์ท่าทางการเคลื่อนไหวของผู้คนในชีวิตประจำวันและนำมาประยุกต์ใช้ในการแสดง
- เข้าใจวิวัฒนาการของนาฏศิลป์และการแสดงละครไทย และบทบาทของบุคคลสำคัญในวงการนาฏศิลป์และการละครของประเทศไทยในยุคสมัยต่าง ๆ สามารถเปรียบเทียบ การนำการแสดงไปใช้ในโอกาสต่าง ๆ และเสนอแนวคิดในการอนุรักษ์นาฏศิลป์ไทย

สรุป

กิจกรรมทางศิลปะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์สังคม ตลอดจนการนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง อันเป็นพื้นฐาน ในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะศึกษาประกอบด้วยสาระสำคัญ 3 สาระ คือ ทัศนศิลป์ ดนตรี และนาฏศิลป์

หลังจากศึกษาเนื้อหาสาระตอนที่ 1 แล้ว โปรดปฏิบัติใบงานที่ 1

ตอนที่ 2 ธรรมชาติของวิชานาฏศิลป์

1. ธรรมชาติของวิชานาฏศิลป์

วิชานาฏศิลป์ เป็นศาสตร์ที่แบบแผนสืบทอดกันมาตลอดหลายร้อยปีมีคุณค่าทางวัฒนธรรมที่เด่นชัด เราสามารถศึกษาประวัติศาสตร์ และสังคมศึกษาได้จากการเรียนรู้วิชานาฏศิลป์ นาฏศิลป์จะมีความงดงามครบถ้วนสมบูรณ์ด้วยสุนทรียภาพนั้นต้องประกอบด้วยศิลปะหลายแขนง หลอมรวมกันได้แก่ ดนตรี การขับร้อง การแต่งกาย ฉาก แสง สี การแต่งหน้า ลีลาท่าทาง จังหวะในการรำรำ ตลอดจนลักษณะของผู้แสดง การจะทำให้เป็นผู้ที่มีทักษะการปฏิบัติทางด้านนาฏศิลป์ จึงต้องได้รับการฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ จากครูบาอาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถคิดประดิษฐ์ชุดการแสดงต่าง ๆ สืบทอดกันมา ซึ่งเราเรียกว่าท่านครูหรือ มือชั้นครู หรือปรมาจารย์ทางนาฏศิลป์ ศิลปินแห่งชาติ และผู้เชี่ยวชาญนาฏศิลป์ไทยของกรมศิลปากร ในปัจจุบันเป็นที่รู้จักและมีลูกศิษย์มากมาย เช่นเจ้าดารารัศมีผู้วางรากฐานนาฏศิลป์ล้านนาท่านผู้หญิงแผ้วสันทวงศ์เสนีย์ คุณครูลมุลยเมธดุฑ์ คุณครูเฉลย ศุขะวณิช ครูกรี วรศะริน คุณครูสุวรรณณี ชลานุเคราะห์ คุณครูสมพันธ์ โชตดา จะเห็นว่าท่านที่กล่าวนามมานี้ได้สะสมทักษะความรู้ความชำนาญมาตลอดอายุของท่าน รักวิชานาฏศิลป์เป็นจิตวิญญาณ

ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เพื่อจะได้ให้เห็นว่า ธรรมชาติของวิชานาฏศิลป์นั้นเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนชำนาญ แต่อีกนัยหนึ่งที่คุณครูผู้สอนวิชานาฏศิลป์ต้องคำนึงถึงก็คือ เราไม่สามารถสอนให้นักเรียนทุกคนเก่งและชำนาญในการแสดงนาฏศิลป์ได้ทุกคน เพราะนักเรียนมีจำนวนมากและมีความสามารถและความถนัดแตกต่างกัน แต่ครูสามารถสอนหรือจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนเรียนรู้อาชีพนาฏศิลป์ให้เข้าใจและแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ ด้านคุณค่า และความสำคัญที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และภูมิปัญญาไทย ให้ผู้เรียนสามารถแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์คุณค่าทางนาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึกนั้น อย่างอิสระด้วยความชื่นชมและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ตามมาตรฐานและตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะสาระนาฏศิลป์ 2 มาตรฐานคือ ศ 3.1 ศ 3.2 มีตัวชี้วัดตลอดโครงสร้างของหลักสูตรตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 83 ตัวชี้วัด ซึ่งนักเรียนต้องผ่านเกณฑ์มาตรฐานทุกตัวชี้วัด และต้องผ่านเกณฑ์การอ่าน คิด วิเคราะห์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามเกณฑ์การวัดผลและประเมินผล การจบหลักสูตรในช่วงต่าง ๆ

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจะต้องจัดตามหลักสูตรสาระแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ก่อน แล้วจึงเปิดวิชาสาระเพิ่มเติมเพื่อฝึกทักษะให้ผู้เรียนที่มีความสามารถและความถนัด ความสนใจเป็นพิเศษต่อไป อีกประการหนึ่งคือการทดสอบของ สทศ. สำนักทดสอบแห่งชาติ ได้กำหนดการประเมินนักเรียนในกลุ่มสาระศิลปะทุกช่วงชั้นตั้งแต่ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีที่ 6 ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 6 ทั้ง 3 สาระการเรียนรู้ ซึ่งผลการทดสอบนี้มีผลต่อตัวนักเรียนในเรื่องของการเรียนต่อ และผลของการทดสอบนี้เป็นเกณฑ์การวัดคุณภาพครูในการจัดการเรียนการสอนด้วย หากท่านต้องการทำผลงานเพื่อเลื่อนวิทยฐานะ ผลการทดสอบของนักเรียนมีส่วนสำคัญส่วนหนึ่ง

จากหลักสูตร มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด มาวิเคราะห์ดูจะเห็นว่าตั้งแต่ระดับประถมต้น วิชานาฏศิลป์จะมีตัวชี้วัด เป็นพื้นฐานง่าย ๆ ท่าทางธรรมชาติประกอบจังหวะ ประเด็นสำคัญในการสอนเทคนิคคือให้นักเรียนตอบจังหวะให้ถูกต้อง ก้าวเท้าตามจังหวะให้ถูกต้อง ฟังจังหวะเป็น เปล่ง

เสียงร้องเป็นทำนองให้ตรงจังหวะ จังหวะจึงเป็นพื้นฐานสำคัญ ที่ควรสอนให้นักเรียนในระดับประถม เช่น ฟ้อนเงี้ยว ระบำไก่ และต้องให้นักเรียนร้องเพลงให้ถูกต้องชัดเจนทั้งเนื้อร้องและทำนอง จะทำให้นักเรียนปฏิบัติทำร่าได้เร็วขึ้น แล้วคุณครูจึงจับทำร่าให้สวยงาม นักเรียนจะมีพัฒนาการมาเรื่อย ๆ เมื่อถึงระดับมัธยมศึกษา คุณครูจึงเพิ่มเติมให้ตามตัวชีวิต จนถึงการสร้างสรรค์ชุดการแสดง ประเมินคุณค่า วิพากษ์วิจารณ์ ส่งเสริมให้เกิดการคิดวิเคราะห์ ต่อไป

2. ความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีนาฏศิลป์ และทัศนศิลป์

ศิลปะคือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อตอบสนองอารมณ์ ความรู้สึกของตนเอง มีความงดงามให้ความรู้สึกแก่ผู้คนในอารมณ์ต่างๆ กัน งานศิลปะอาจความสร้างสรรค์สะท้อนใจหรืออาจให้ความประเทืองปัญญาแก่ผู้ดู บางงานเป็นศิลปะที่ประยุกต์เข้าไปในสิ่งที่ใช้ประโยชน์ให้ความพอใจอันเกิดจากความประณีตสวยงามความกลมกลืน แก่ประสานสัมพันธ์ควบคู่ไปกับประโยชน์ใช้สอย

ศิลปะยังมีอีกความหมายหนึ่งที่ใช้ตรงข้ามกับคำว่า ศาสตร์ หมายถึง การเรียนรู้และการกระทำที่ต้องใช้การเห็นแจ้ง (Intuition) ความชำนาญหรือฝีมือ นอกเหนือไปจากกฎเกณฑ์ทั่วไป เช่น ศิลปะการครองเรือน ศิลปะมวยไทย ศิลปะการพูด เป็นต้น

มีการแบ่งศิลปะตามลักษณะของการรับสัมผัสออกเป็น 3 สาขา คือ

1. ทัศนศิลป์ (Visual Art) เป็นศิลปะที่รับการสัมผัสด้วยการเห็น ได้แก่ จิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ และสถาปัตยกรรม
2. โสตศิลป์ (Aural Art) เป็นศิลปะที่รับการสัมผัสด้วยการฟัง ได้แก่ ดนตรีและวรรณกรรม (ผ่านการอ่านหรือร้อง)
3. โสตทัศนศิลป์ (Audiovisual Art) เป็นศิลปะที่รับการสัมผัสด้วยการฟัง และการเห็นพร้อมกัน ได้แก่ นาฏกรรม การแสดงภาพยนตร์ ซึ่งเป็นการผสมกันของวรรณกรรม ดนตรี และทัศนศิลป์ บางแห่งเรียกศิลปะสาขานี้ว่า ศิลปะผสม (Mixed Art)

ดังนั้น นาฏศิลป์ จึงเป็น นาฏกรรม การแสดงที่ผสมผสาน ศิลปะหลายๆแขนงเข้ามารวมกัน ทำให้ผู้ชม เกิดความตื่นตา ตื่นใจ ประทับใจ ทำให้เกิดอารมณ์ความสุข ความบันเทิง ความซาบซึ้งในคุณค่าทางวัฒนธรรม ของมนุษยชาติ ที่สามารถรับรู้ได้ร่วมกัน

สรุป

ศิลปะคือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อตอบสนองอารมณ์ ความรู้สึกของตนเอง มีความงดงามให้ความรู้สึกแก่ผู้คนในอารมณ์ต่างๆ กันวิชานาฏศิลป์ เป็นศาสตร์ที่แบบแผนสืบทอดกันมาตลอดหลายร้อยปีมีคุณค่าทางวัฒนธรรม ธรรมชาติของวิชานาฏศิลป์นั้นเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนชำนาญ

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจะต้องจัดตามหลักสูตรสาระแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ก่อน แล้วจึงเปิดวิชาสาระเพิ่มเติมเพื่อฝึกทักษะให้ผู้เรียนที่มีความสามารถและความถนัด ความสนใจเป็นพิเศษต่อไป ประเด็นสำคัญในการสอนคือให้นักเรียนทบทวนจังหวะให้ถูกต้อง ก้าวเท้าตามจังหวะให้ถูกต้อง ฟังจังหวะเป็น เพลงเสียงร้องเป็น ทำนองให้ตรงจังหวะ จังหวะจึงเป็นพื้นฐานสำคัญ ที่ควรสอนให้นักเรียนในระดับประถม เมื่อถึงระดับมัธยมศึกษาจึงเพิ่มเติมให้ตามตัวชี้วัด จนถึงการสร้างสรรค์ชุดการแสดง ประเมินคุณค่า วิพากษ์วิจารณ์ ส่งเสริมให้เกิดการคิดวิเคราะห์ต่อไป

หลังจากศึกษาเนื้อหาสาระตอนที่ 2 แล้ว โปรดปฏิบัติใบงานที่ 2

ตอนที่ 3 การสร้างหน่วยการเรียนรู้สู่ห้องเรียนนาฏศิลป์

เรื่องที่ 3.1 การนำมาตรฐานการเรียนรู้สู่การเรียนรู้ในห้องเรียน

เรียนศิลปะอย่างไร ได้ตามมาตรฐานการเรียนรู้สู่การพัฒนาทักษะความคิด

มาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัด ถือได้ว่าเป็นสิ่งที่กำหนดให้ผู้สอนรู้ว่า ผู้เรียนควรรู้อะไร และทำอะไรได้ ซึ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนให้เป็น คนดี มีปัญญา และมีความสุขได้นั้น ครูผู้สอนทำการศึกษา วิเคราะห์สิ่งที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนในแต่ละมาตรฐานตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งกำหนดไว้เพื่อให้ผู้เรียนของเราได้มีการพัฒนาทักษะการคิด ทางด้านสติปัญญา ซึ่งถือเป็นการเรียนรู้ที่สำคัญที่ครูผู้สอนต้องส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้ควบคู่ไปกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยทักษะการคิดเป็นสมรรถนะที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งยวดต่อคนไทยยุคใหม่ตามแนวนโยบายการพัฒนาการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 นี้ด้วย

ดังนั้น เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในวิชาศิลปะ ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนอย่างสูงสุดตามมาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัดและพัฒนาทักษะกระบวนการคิดของผู้เรียน ครูผู้สอนต้องรู้เป้าหมายหรือ สิ่งที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนให้ชัดเจนก่อนที่จะไปออกแบบการเรียนรู้และทำการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัด โดยสาระที่สำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะ การคิดกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ในลำดับแรก

1. ครูผู้สอน ต้องทำการวิเคราะห์ตัวชี้วัดสู่การจัดการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะการคิดเป็นรายตัวชี้วัดใน 4 ประเด็นหลัก คือ

- 1.1 ตัวชี้วัดแต่ละตัว ว่าผู้เรียนควรมีความรู้อะไรและทำอะไรได้
- 1.2 ทักษะการคิด
- 1.3 ชิ้นงาน / ภาระงาน
- 1.4 แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดในแต่ละประเด็น จะมีความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกันและสามารถสะท้อนคุณภาพของผู้เรียนตามตัวชี้วัดได้

ตัวอย่าง การวิเคราะห์ตัวชี้วัดสู่การจัดการเรียนรู้ และจัดกระบวนการคิดให้เป็นแนวทางในการวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูศิลปะ (สาระนาฏศิลป์)

สาระที่ 3 นาฏศิลป์

มาตรฐาน ศ3.1 เข้าใจและแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์วิพากษ์วิจารณ์คุณค่านาฏศิลป์ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ตัวชี้วัด มฐ ศ3.1 ม.1/1

ตารางวิเคราะห์

มาตรฐาน / ตัวชี้วัด	ฝึกเรียนรู้อะไร นักเรียนทำอะไร ได้	ทักษะ การคิด	ชิ้นงาน / ภาระ งาน	แนวทางการ จัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะ การคิด
มฐ ศ 3.1 ม.1/1 อธิบายอิทธิพลของ นักแสดงชื่อดังที่มีผลต่อ การโน้มน้าวอารมณ์ หรือความคิดของผู้ชม	นักเรียนรู้อะไร เข้าใจ - อิทธิพลด้านการ แสดงของไทย - โขน - ละครรำ - ลิเก - ละครสากล นักเรียนทำอะไรได้ นักเรียนทำการ สรุปความรู้เรื่อง อิทธิพลด้านการ แสดงของไทยได้	- การให้ เหตุผล - การ สรุป ความรู้ - การ ประเมิน ค่า	1. ใบงาน เรื่อง การบันทึกผลการ ชมการแสดง นาฏศิลป์ไทย 2. แผนการสรุป ความอิทธิพลด้าน การแสดงของไทย	1. นักเรียนร่วมกัน แสดงความคิดเห็น โดยครูใช้คำถามทำ ทนาย 2. นักเรียนศึกษา รูปแบบการแสดง ของไทยแบ่งกลุ่ม อภิปราย 3. สรุปความรู้สึก ได้จากการคิด วิเคราะห์ร่วมกัน 4. ทำใบงานเรื่อง การบันทึกผลการ ชมการแสดง นาฏศิลป์ไทย 5. ทำแผนภาพ สรุปความรู้อิทธิพล ด้านการแสดงของ ไทย

จากการวิเคราะห์ตัวชี้วัดนี้ คงเป็นแนวทางในการวางแผนการจัดกิจกรรมที่จะนำพาผู้เรียนให้บรรลุตามเป้าหมายอย่างมีคุณภาพมาตรฐาน โดยครูผู้สอนถือว่าเป็นบุคคลสำคัญที่จะส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย ยั่งยืน และสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง ครูผู้สอนจึงควรรู้และทำความเข้าใจเนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปสู่การออกแบบการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนต่อไป

ตอนที่ 3 หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

เรื่องที่ 3.2 การสร้างหน่วยการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้ ที่จะตอบสนองหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ซึ่งมีแนวคิดและหลักการสำคัญคือเป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐาน/ตัวชี้วัดเป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียน ดังนั้นหน่วยการเรียนรู้ก็ควรจะต้องเป็นหน่วยการเรียนรู้ที่ควรจะต้องเป็นหน่วยการเรียนรู้ที่อิงมาตรฐาน (Standard based unit) ซึ่งการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่อิงมาตรฐานมีหลายวิธีแต่วิธีหนึ่งในหลายวิธีคือการใช้วิธีการย้อนกลับ (Backward Design)

การวางแผนออกแบบหน่วยการเรียนรู้โดยใช้วิธีการย้อนกลับมีข้อคำถามที่เพื่อนครูควรทำความเข้าใจ ในหน่วยการเรียนรู้ที่จะจัดทำดังนี้

1. นักเรียนต้องรู้อะไรและปฏิบัติอะไรได้.....(มาตรฐาน/ตัวชี้วัด)
2. จะรู้ได้อย่างไรว่านักเรียนรู้อะไรและปฏิบัติได้แล้ว.....(ชิ้นงาน / ภาระงาน)
3. จะรู้ได้อย่างไรว่าสิ่งที่นักเรียนรู้อะไรและปฏิบัติได้เป็นไปตามที่กำหนดในมาตรฐาน/ตัวชี้วัด.....

(การวัดและประเมินผล)

4. ครูต้องทำอะไรบ้างที่จะช่วยให้นักเรียนรู้อะไรและปฏิบัติสิ่งนั้นได้.....(กิจกรรมการเรียนรู้)

คำตอบทั้ง 4 ข้อดังกล่าวข้างต้นนำไปสู่ขั้นตอนของ การออกแบบหน่วยการเรียนรู้โดยวิธีย้อนกลับ ดังนี้

1. การกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้
2. การกำหนดหลักฐานว่านักเรียนเกิดการเรียนรู้
3. การออกแบบการวัดและประเมินผล
4. การออกแบบการจัดกิจกรรม
5. การประเมินหน่วยการเรียนรู้

รายละเอียดในการดำเนินการแต่ละขั้นตอนมีดังนี้

1. การกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ เริ่มจากวิเคราะห์ตัวชี้วัดชั้นปีโดยพิจารณาว่าตัวชี้วัดข้อใดบ้าง ที่สามารถจะอยู่ในหน่วยเดียวกันได้หลังจากนั้นจึงวิเคราะห์ตัวชี้วัดแต่ละตัวว่าในตัวชี้วัดที่กำหนดมีเรื่องอะไรบ้างที่นักเรียนต้องรู้และจะปฏิบัติอะไรได้บ้าง จากเรื่องที่ต้องรู้ ก็วิเคราะห์ต่อว่าเนื้อหาแบบใดที่ควรค่าแก่การให้นักเรียนเรียนรู้และความเข้าใจที่ลึกซึ้งควรมีอะไรบ้างแล้วนำมากำหนดเป็นสาระสำคัญในหน่วยการเรียนรู้จากการวิเคราะห์ตัวชี้วัดทำให้ได้สาระสำคัญและความสามารถของนักเรียนที่แสดงออกด้วยการปฏิบัติ

2. การกำหนดหลักฐานว่านักเรียนเกิดการเรียนรู้ คือ ชิ้นงานหรือภาระงานที่สะท้อนให้เห็นว่านักเรียนมีความเข้าใจและเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมายการเรียนรู้ที่กำหนด

3. การออกแบบการวัดผลและประเมินผล เป็นการหาข้อมูลเพื่อยืนยันว่านักเรียนบรรลุตามเป้าหมาย การเรียนรู้ที่กำหนดด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การทดสอบ การสังเกตการณ์ปฏิบัติการประเมินชิ้นงาน ฯลฯ

4. การออกแบบการจัดกิจกรรมกิจกรรมที่กำหนดประกอบด้วยกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน กิจกรรมที่ช่วยพัฒนาผู้เรียนและกิจกรรมรวบยอด อนึ่งการจะกำหนดให้นักเรียนทำกิจกรรมอะไรบ้าง นั้นสิ่งสำคัญที่ควรคำนึงถึงคือ

- 1) ความรู้และทักษะอะไรที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำชิ้นงาน/ภาระงานที่กำหนดได้
- 2) กิจกรรมอะไรที่จะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะตามเป้าหมายที่กำหนด
- 3) สื่อการสอนอะไรที่เหมาะสมสำหรับกิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนด

เมื่อได้ดำเนินการทั้ง 4 ขั้นตอนดังกล่าวข้างต้นแล้วสิ่งที่ขาดไม่ได้คือ การกำหนดชื่อหน่วยการเรียนรู้และการกำหนดเวลาเรียน ซึ่งการตั้งชื่อหน่วยการเรียนรู้ อาจจะต้องก่อนการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้หรือ อาจจะต้องตั้งภายหลังการวิเคราะห์ตัวชี้วัดที่จะนำมาไว้ในหน่วยเดียวกันโดย การนำเอาตัวสำคัญมาตั้งเป็นชื่อหน่วยการเรียนรู้ก็ได้

5. การประเมินหน่วยการเรียนรู้ ประเด็นในการประเมินมีดังนี้

1. ความเหมาะสมระหว่างเวลาเรียนที่กำหนดในหน่วยการเรียนรู้กับกิจกรรม
2. ความสอดคล้องระหว่าง
 - เป้าหมายการเรียนรู้กับภาระงาน/ชิ้นงาน
 - เป้าหมายการเรียนรู้กับการวัดและประเมินผล
 - เป้าหมายการเรียนรู้กับการจัดกิจกรรม
 - สื่อการเรียนรู้กับการจัดกิจกรรม
 - การจัดกิจกรรมกับการวัดและประเมินผล

ซึ่งจะเห็นได้ว่าหน่วยการเรียนรู้ที่ดี คือ หน่วยการเรียนรู้ที่ องค์ประกอบทุกองค์ประกอบ เชื่อมโยงสัมพันธ์กับ เป้าหมายการเรียนรู้ หรือ มาตรฐาน/ตัวชี้วัด ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรนั่นเอง ระบบการทำงานใด ๆ ก็ตาม ประกอบด้วยการนำปัจจัยสู่กระบวนการเพื่อให้ได้ผลผลิต แต่ในการ ออกแบบหน่วยการเรียนรู้ตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น เริ่มจาก การนำเอา เป้าหมายการเรียนรู้ที่จะ เกิดกับผู้เรียน (ผลผลิต) เป็นจุดเริ่มต้น แล้วจึงวิเคราะห์สิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ความสามารถ ของผู้เรียนตามเป้าหมาย ที่กำหนดหลังจากนั้น จึงวิเคราะห์กิจกรรมการเรียนการสอน (กระบวนการ) ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้และความสามารถตามเป้าหมายที่กำหนดมีกิจกรรม อะไรบ้าง และในแต่ละกิจกรรม ต้องใช้สื่อการเรียนการสอนหรือแหล่งเรียนรู้ใดบ้าง (ปัจจัย) ซึ่งจะ เห็นว่าการเริ่มต้นทำหน่วยการเรียนรู้เริ่มจากผลผลิต > กระบวนการ > ปัจจัยดังนั้นเราจึงเรียก วิธีการออกแบบหน่วยการเรียนรู้โดยการดำเนินการตามขั้นตอนดังกล่าวข้างต้นว่า การออกแบบการ เรียนรู้ด้วยวิธีย้อนกลับ หรือ Backward Design

สรุป

ครูผู้สอนต้องรู้เป้าหมายหรือสิ่งที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนให้ชัดเจนก่อนที่จะไป ออกแบบการเรียนรู้และทำการวางแผนการจัดการเรียนรู้ สาระสำคัญของการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โดยการวิเคราะห์ตัวชี้วัด ทักษะการ คิด ชิ้นงาน/ภาระงาน และแนวทางการจัดการเรียนรู้

หลังจากศึกษาเนื้อหาสาระตอนที่ 3 แล้ว โปรดปฏิบัติใบงานที่ 3

ตอนที่ 4 เครื่องมือและวิธีการในการวัดและประเมินผลวิชานาฏศิลป์

การวัดผลและประเมินผล เป็นส่วนสำคัญของการจัดการเรียนการสอน ดังนั้นเมื่อการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มุ่งให้ผู้เรียนแต่ละคนได้พัฒนาเต็มศักยภาพ การวัดและประเมินผลจึงต้องปรับเปลี่ยนให้มีลักษณะเป็นการประเมินผลตามสภาพจริงด้วยการประเมินผลตามสภาพจริง เป็นการประเมินผลผู้เรียนรอบด้านตามสภาพจริงของผู้เรียน มีลักษณะสำคัญ ดังนี้

1. เป็นการประเมินที่ดำเนินการไปพร้อมกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนซึ่งสามารถทำได้ตลอดเวลา ทุกสภาพการณ์
2. เน้นการประเมินที่ยึดพฤติกรรมการแสดงออกของผู้เรียนจริงๆ
3. เน้นการพัฒนาจุดเด่นของผู้เรียน
4. ใช้ข้อมูลที่หลากหลายด้วยเครื่องมือที่หลากหลายและสอดคล้องกับวิธีการประเมินตลอดจนจุดประสงค์ในการประเมิน
5. เน้นคุณภาพผลงานของผู้เรียนที่เกิดจากการบูรณาการความรู้ ความสามารถหลายๆด้าน
6. การประเมินด้านความคิด เน้นความคิดเชิงวิเคราะห์ สังเคราะห์
7. เน้นให้ผู้เรียนประเมินตนเอง และการมีส่วนร่วมในการประเมินของผู้เรียน ครูและผู้ปกครอง

การนำแนวคิดการประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริงไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีแนวปฏิบัติ ดังนี้

1. ก่อนนำไปใช้ ครูผู้สอนต้องเรียนรู้เกี่ยวกับแนวทางการประเมินตามสภาพจริงที่สำคัญที่สุด คือ การศึกษาด้วยตนเองและลงมือปฏิบัติจริง พัฒนาความรู้จากการลงมือปฏิบัติ
2. การแนะนำให้ผู้เรียนจัดทำแฟ้มสะสมงาน แฟ้มสะสมงานของผู้เรียนนอกจากจะแสดงผลพัฒนาการของผู้เรียนแล้ว ยังเป็นการสะท้อนการสอนของครูผู้สอนเพื่อจะนำไปปรับปรุงการเรียนการสอนต่อไป

วิธีการและเครื่องมือในการวัดและประเมินผล

ในการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ครูสามารถเลือกใช้วิธีการและเครื่องมือที่เหมาะสมได้ดังนี้

1) โครงการงาน

หมายถึงการมอบหมายภาระงานให้นักเรียนไปกระทำนियมทำเป็นกลุ่มผ่านการเรียนรู้แบบร่วมมือกันประเมินผลงานโดยดูทั้งกระบวนการเวลาคุณภาพของงานความร่วมมือระหว่างเพื่อนและผลสัมฤทธิ์ที่นักเรียนประเมินตนเองเพื่อนกลุ่มร่วมกับครูเป็นผู้ประเมิน

2) เพิ่มสะสมผลงานในนาฏศิลป์

เพิ่มสะสมผลงานมีหลายแบบแต่ที่นิยมใช้คือเพิ่มเก็บผลงานที่นักเรียนและครูได้ตกลงกันในการเลือกเก็บผลงานโดยอาจจะเลือกผลงานที่ดีที่สุดและผลงานที่นักเรียนแสดงออกให้เห็นถึงกระบวนการเรียนรู้กระบวนการคิดกระบวนการแก้ปัญหาสิ่งที่สำคัญคือการสะท้อนการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นสำคัญแบบทดสอบ (paper and pencil) นิยมใช้ และใช้มากทั้งแบบที่ครูสร้างเองและข้อสอบมาตรฐานแต่แบบทดสอบในวิชานาฏศิลป์ ควรพัฒนามาเป็นข้อสอบที่ไม่ใช้ข้อสอบที่อ่านและดูรูปแล้วเลือกตอบ

3) การประเมินตนเอง

การประเมินตนเอง ต้องประกอบด้วย

1. หลักการในประเมิน
2. แบบสำรวจหรือหัวข้อที่ใช้ในการประเมิน

รูปแบบที่นิยมนำมาใช้ได้แก่ RUBRIC สิ่งที่สำคัญของการประเมินตนเองคือ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถนำอาการประเมินตนเองไปใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงตนเอง โดยจากการประเมินนั้นผู้เข้ารับการฝึกอบรม ต้องประเมินได้ว่าตนเองมีจุดอ่อน จุดแข็งอย่างไรบ้าง และถ้าจะต้องปรับปรุงตัวให้ดีขึ้น จะต้องทำอย่างไร ตนเองจึงจะมีการพัฒนาการในทางที่ดี

4) การประเมินเพื่อน

มีความหมายเช่นเดียวกับการประเมินตนเองแต่เป็นการฝึกให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้นำเอาทักษะความรู้ที่ตนเองมีอยู่นั้นไปใช้ในการประเมินผู้อื่นข้อสำคัญของการประเมินเพื่อนคือเข้าใจถึงการประเมินอย่างปียมิตร์คือความตั้งใจที่จะช่วยให้เพื่อได้เรียนรู้ถึงข้อดีและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงตนเองการประเมินเพื่อจะต้องเกิดความรู้สึกเชิงบวกทั้งผู้ประเมินและถูกประเมินนอกจากนี้ในการประเมินเพื่อนต้องมีเครื่องมือที่ได้รับการยอมรับทั้งผู้ประเมินและผู้ถูกประเมินนอกจากนี้ควรเปิดโอกาสให้ผู้ถูกประเมินได้แสดงความคิดเห็นในกรณีที่มีความขัดแย้งกับผู้ประเมิน

5) การประเมินโดยผู้ปกครอง

การจัดการศึกษาสมัยใหม่นิยมให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนการประเมินโดยผู้ปกครองมิได้หมายถึงให้ผู้ปกครองมาทำการประเมินในทุกเรื่องแต่ครูนาฏศิลป์จะต้องเข้าใจว่าในบางเรื่องถ้าครูสามารถสร้างให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนและส่งผลให้ผู้ปกครองได้เป็นผู้ประเมินเช่นกันเช่นการสอนแบบโครงงานครูอาจออกแบบให้ผู้ปกครองได้เป็นผู้หนึ่งในการประเมินการทำงานของนักเรียนว่าสามารถบรรลุไปตามเวลาที่กำหนดหรือไม่การประเมินเช่นนี้ช่วยให้ผู้ปกครองได้เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนวิชานาฏศิลป์ ผู้ปกครองยังเกิดทัศนคติว่านาฏศิลป์สามารถช่วยให้บุตรหลานของตนเองมีระเบียบวินัยในการทำงาน

6) การสัมภาษณ์

ครูทำหน้าที่สัมภาษณ์ การสัมภาษณ์มีทั้งแบบพูดคุยแบบเดี่ยวและกลุ่ม ทั้งแบบไม่เป็นทางการและเป็นทางการสิ่งที่สำคัญที่สุดคือ มีจุดประสงค์เพื่อรู้จักผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้มากที่สุดเพื่อนำเอาข้อมูลที่ได้มาใช้เป็นส่วนหนึ่งของการประเมิน

7) การเขียนบันทึก (student journal/student log)

การเขียนบันทึกของนักเรียน เป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากในการวัดผลประเมินผลในปัจจุบัน เปลี่ยนจากครูเป็นจุดศูนย์กลาง มาเป็นนักเรียนเป็นจุดศูนย์กลาง ครูสามารถใช้การเขียนบันทึก ให้เป็นประโยชน์ เช่น จากชั่วโมงที่สอนไป ให้นักเรียนสรุป ความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่ครูได้สอนจากการอภิปราย มีข้อใดบ้างที่นักเรียนเห็นด้วย ไม่เห็นด้วย หรือครูอาจให้นักเรียนออกแบบข้อสอบตามความคิดเห็นของตนเองลงในสมุดบันทึกของนักเรียน ซึ่งข้อมูลดังกล่าวครูสามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลข้อเท็จจริงส่วนหนึ่งในการประเมินผลการเรียนรู้

8) การประเมินกระบวนการ

ในอดีต การประเมินผลมักจะดูแต่ผลผลิต ปัจจุบันการประเมินกระบวนการมีความสำคัญ และเป็นรูปแบบที่สำคัญต่อการเรียนรู้และส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

การสังเกต การสังเกต เป็นการสังเกตโดยครู ข้อสำคัญต้องประกอบด้วยแบบสำรวจรายละเอียด ที่ครูได้สร้างขึ้น และควรมีข้อตกลงระหว่างครูกับนักเรียนว่า ในแบบสำรวจนั้นนั้น จะมีพฤติกรรม หรือประเด็นใดบ้างที่ครูจะใช้ในการสังเกต ต้องทำให้นักเรียนเกิดทัศนคติในด้านดีว่า ครูไม่ได้จับผิดแต่ครูจะพยายามช่วยนักเรียนให้มีพฤติกรรมที่เหมาะสม

การปฏิบัติ การประเมินจากการปฏิบัติไม่ว่าจะเป็น การร้อง การเล่น การฟัง ความคิดสร้างสรรค์การเคลื่อนไหว เป็นสิ่งที่ครูนาฏศิลป์คุ้นเคย และนำมาใช้ในการวัด การประเมิน แต่สิ่งที่ครูมักละเลยคือการประเมินด้วยการปฏิบัติ มักมีผลเป็นได้ ตก และมักกระทำเพียงครั้งหรือสองครั้ง และกระทำโดยครู นักเรียนสอบไปอย่างไร้ความหมาย ปัจจุบัน ครูผู้ประเมิน จะต้องให้เขียนข้อแนะนำ ข้อแก้ไข และบอกเหตุผลด้วยว่า เหตุใดนักเรียนจึงได้เกรดเช่นนั้นเพราะอะไร

สรุป

นาฏศิลป์เป็นวิชาทักษะการวัดผลการประเมินผลการเรียนรู้ในวิชานาฏศิลป์ครูสามารถเลือกใช้วิธีการและเครื่องมือที่เหมาะสมได้ เช่น โครงงาน แฟ้มสะสมผลงาน การประเมินตนเอง การประเมินเพื่อน การประเมินโดยผู้ปกครอง การสัมภาษณ์ การเขียนบันทึก และการประเมินกระบวนการ

หลังจากศึกษาเนื้อหาสาระตอนที่ 4 แล้ว โปรดปฏิบัติใบงานที่ 4

ใบงานที่ 4

ชื่อหลักสูตร กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ : นาฏศิลป์

(สำหรับผู้สอนระดับประถมศึกษา – มัธยมศึกษา)

ตอนที่ 4.1 การออกแบบการวัดและการประเมินผลวิชานาฏศิลป์

คำสั่งให้ผู้เข้าร่วมอบรมออกแบบการประเมินในหน่วยการเรียนรู้ที่สอน อย่างน้อย 1
หน่วยการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....